

UNIVERSITATEA DE VEST DIN TIMIȘOARA
FACULTATEA DE CHIMIE – BIOLOGIE - GEOGRAFIE
ȘCOALA DOCTORALĂ „MEDIU GEOGRAFIC ȘI DEZVOLTARE DURABILĂ”

**COMPORTAMENT ELECTORAL LA ALEGERILE
LOCALE DIN JUDEȚUL ARAD (1996 – 2012).
STUDIU DE GEOGRAFIA VOTĂRII**

Rezumatul tezei de doctorat

Coordonator științific:

Prof. univ. dr. Remus CREȚAN

Autor:

drd. Dorin Daniel COSTEA

Timișoara 2015

CUPRINS¹

I. INTRODUCERE	4
1.1 Alegerea temei	4
1.2 Problema pe care teza își propune să o cerceteze	6
1.3 Obiective, scop, ipoteze	7
1.4 Metodologie	9
II. GEOGRAFIA ELECTORALĂ – CADRU TEORETIC	10
2.1 Istoricul cercetărilor de geografie electorală	10
2.2 Geografia electorală – descrierea literaturii	18
2.2.1 Geografia votării	19
2.2.2 Geografia influențelor asupra votării	21
2.2.3 Geografia reprezentării	22
2.2.4 Geografia sistemelor electorale	24
III. OBIECTELE ȘI METODOLOGIA CERCETĂRII DE GEOGRAFIE ELECTORALĂ	28
3.1. Studiul obiectelor cercetării de geografie electorală	28
3.1.1 Teritoriul circumscripțiilor electorale ale localităților din județul Arad	28
3.1.2 Comportamentul electoral vizat de cercetarea de geografie votării	32
3.2 Metodologia obținerii și interpretării rezultatelor cercetării de geografie electorală	40
3.2.1 Obținerea și analiza rezultatelor cercetării de geografie votării	41
3.2.2 Analiza, sinteza și analiza comparativă a rezultatelor cercetării de geografie votării	42
3.3 Argumentarea limitării câmpului cercetării	44
IV ANALIZA DATELOR ELECTORALE ȘI INTERPRETAREA REZULTATELOR CERCETĂRII DE GEOGRAFIA VOTĂRII	48
4.1 Constatările privind distribuția teritorială a comportamentului electoral	49
4.1.1 Procesul electoral din 1996	49
4.1.2 Procesul electoral din 2000	60

¹ Numărul paginilor corespunde celor din textul tezei de doctorat.

4.1.3	Procesul electoral din 2004	71
4.1.4	Procesul electoral din 2008	83
4.1.5	Procesul electoral din 2012	95
4.1.6	Sinteza constatărilor – aprecieri și semnificații	106
4.2	Constatățile privind potențialul comportamentului electoral și dinamica manifestării sale în timp.....	110
4.2.1	Constatățile privind potențialul comportamentului electoral manifestat în cadrul proceselor electorale	111
4.2.2.	Sinteza constatărilor privind potențialul comportamentului electoral - aprecieri și semnificații	120
4.2.3	Manifestarea în timp a potențialului comportamentului electoral - analiză comparativă	123
4.2.4	Comportamentul electoral - analiza longitudinală a rezultatelor electorale și a prezenței la vot	133
4.3	Aprecieri calitative privind identificarea unor caracteristici ale comportamentului electoral	139
4.3.1	Constatățile privind distribuția teritorială a unor caracteristici ale comportamentului electoral.....	157
4.3.2	Analiza comparativă a caracteristicilor comportamentului electoral	164
4.4	Raportarea la ipotezele cercetării de geografia votării	179
V.	TEORETIZĂRI ȘI VALORIFICĂRI ȘTIINȚIFICE	182
5.1	Verificarea modelului sistemic al geografiei electorale	182
5.2	Unitatea geografică electorală	185
CONCLUZII	188
BIBLIOGRAFIE	198
LISTA DE FIGURI	205
LISTA DE TABELE	209

Cuvinte cheie: geografia votării, comportament, circumscripții, competitori, factori geografici, profil regional, unitate geografică electorală.

Introducere

Corpul acestei teze cuprinde cinci capitole și concluziile cercetării comportamentului electoral manifestat la alegerile locale, desfășurate în județul Arad, în perioada 1996 – 2012. Anexele studiului au fost legate separat de corpul tezei și fac parte integrantă din cercetarea de geografia votării.

Partea *introdactivă*, cuprinsă în **capitolul I**, face referire la:

- Alegerea temei de geografia votării care are ca resort interesul personal, apărut pentru acest domeniu de cercetare aflat încă în stadiu incipient, în țara noastră, datorită regimului politic care a funcționat în România înainte de 1989, un regim care deținea monopolul adevărului politic și electoral;
- Principalii factori motivaționali care au stat la baza acestei cercetări de geografia votării, respectiv:
 - curiozitatea de a afla dacă există o legătură între unii factori geografici și comportamentul electoral al cetățenilor cu drept de vot din județul Arad;
 - dezideratul integrării studiului de geografia votării în cadrul analizei electorale și în cadrul dezbaterii geografice.
 - continuarea unor studii de geografie electorală efectuate pentru spațiul geografic al Banatului și al Crișanei (R. Crețan și Al. Ilieș),
 - aprofundarea unui studiu de geografie electorală efectuat²,
 - valorificarea interesului pentru studiul geografiei electorale și a experienței acumulate prin participarea efectivă la procesele electorale care s-au desfășurat în județul Arad, în perioada 2000-2012;
- Problema pe care teza își propune să o cerceteze, respectiv conturarea unei mai bune delimitări între o cercetare de geografia votării și o cercetare de geografia influențelor asupra votării precum și o mai bună definire a unui obiect de studiu al geografiei electorale, raportat la modelul sistemic al lui Peter J. Taylor;

² Costea D.D., (2011) - *Managementul unei cercetări de geografie electorală efectuată în Colegiul uninominal nr.5 al județului Arad* (Lucrare metodică-științifică pentru acordarea gradului didactic I), Universitatea din Oradea, Departamentul pentru Pregătirea și Perfecționarea Personalului Didactic, Oradea

- *Obiectivul general* al cercetării, respectiv realizarea unui studiu de geografia votării, la nivelul județului Arad, prin care se dorește a se cunoaște aspectele geografice legate de manifestarea comportamentului electoral (de stânga/centru-stânga, de dreapta/centru-dreapta, alte tipuri) al cetățenilor cu drept de vot, la alegerile locale desfășurate în perioada 1996-2012, cu următoarele *obiective specifice*:
 - Cunoașterea distribuției în teritoriu și a dinamicii teritoriale, a comportamentului electoral (de stânga/centru-stânga, de dreapta/centru-dreapta, alte tipuri) manifestat la alegerile locale desfășurate în județul Arad, în perioada 1996-2012;
 - Identificarea unor posibili factori geografici, cu potențial de influențare a comportamentului electoral (de stânga/centru-stânga, de dreapta/centru-dreapta, alte tipuri), prezenți în spațiul geografic al județului;
- *Scopul* prezentei cercetări de geografia votării, acela de a găsi un model de studiu datorită căruia se va putea estima trendul distribuției și dinamicii teritoriale a comportamentului electoral (de stânga/centru-stânga, de dreapta/centru-dreapta, alte tipuri) în circumscripțiile electorale ale județului Arad sau se va putea prognoza efectele geografice ale unor factori geografici, cu potențial de influențare a opțiunilor electorale, la alegerile locale desfășurate în aceste circumscripții electorale;
- Ipotezele cercetării de geografia votării:
 - Există o diversitate a distribuției în teritoriu a comportamentului electoral, al cetățenilor cu drept de vot (de stânga/centru-stânga, de dreapta/centru-dreapta, alte tipuri), manifestată la alegerile locale succesive efectuate în județul Arad, în perioada 1996-2012;
 - În cadrul alegerilor locale succesive, desfășurate în județul Arad, în perioada 1996-2012, în majoritatea circumscripțiilor electorale s-a manifestat un comportament electoral, al cetățenilor cu drept de vot (de stânga/centru-stânga, de dreapta/centru-dreapta, alte tipuri) variabil în timp, dar pot exista și circumscripții electorale în care, comportamentul electoral vizat de studiu, să fi fost stabil în timp;
 - Există posibilitatea identificării unui comportament electoral, al cetățenilor cu drept de vot (de stânga/centru-stânga, de dreapta/centru-dreapta, alte tipuri) specific pentru principalele regiuni geografice ale județului Arad (Regiunea Câmpiei de Vest, Culoarul Crișului Alb și Culoarul Mureșului);

- Demersul metodologic utilizat la verificarea ipotezelor și la stabilirea adevărului științific care a vizat o cunoaștere exploratorie, retrospectivă, cantitativ-calitativă a obiectelor cercetării, respectiv a comportamentului electoral al cetățenilor cu drept de vot (de stânga/centru-stânga, de dreapta/centru-dreapta, alte tipuri), a circumscripțiilor electorale constituite la alegerile locale din județul Arad, în perioada 1996-2012 și identificarea unor factori geografici cu potențial de influențare a comportamentului electoral vizat de studiu. Modelul teoretic care a stat la baza formulării ipotezelor și la aplicarea metodologiei prezentei cercetării de geografia votării a fost modelul sistemic al geografiei electorale, conceput de Peter J. Taylor, în 1993 (Bodocan, V., 1997).

Stadiul cunoașterii în geografia electorală și contextul în care a fost derulată prezenta cercetare de geografia votării au fost descrise în **capitolul II**, *Geografia electorală – cadru teoretic*. Într-un prim subcapitol, dedicat istoricului cercetărilor de geografie electorală, a fost prezentată o sinteză a cercetărilor din domeniu, începând de la primele cercetări ale fondatorului geografiei electorale, André Siegfried, din lucrarea „*Tableau politique de la France de l'Ouest sous la III-ème République*”, consacrată regiunilor Bretagne, Normandia, Maine, Anjou și Vendée, trecând apoi la contribuțiile școlilor americană și britanică de geografie pentru dezvoltarea domeniului, având ca reprezentanți de seamă pe Peter J. Taylor și pe Ron J. Johnston, până la actualele preocupări de dezvoltare a unor colecții statistice și cartografice electorale, la nivelul continentelor. În ceea ce privește stadiul cunoașterii în geografia electorală românească se poate afirma că, în prima parte a secolului trecut, geografii români nu au avut timpul necesar la dispoziție să se inspire din primele cercetări de geografie electorală ale școlilor franceze și anglo-saxone, deoarece cele două războaie mondiale au deturnat rapid atenția către studiile de geopolitică. Spre finele anilor '50, când se confirma în lume apariția geografiei electorale ca ramură, în România tocmai se instaurase regimul comunist autoritar și, drept urmare, „geografia electorală nu a avut un obiect de cercetare în România”, după cum a afirmat geograful Alexandru Ilieș. Lipsa unui obiect real de studiu s-a datorat binecunoscutei unanimități electorale comuniste și existenței unui singur partid pe scena politică, „partidul-stat”, care a interzis chiar studiile din domeniul geografiei electorale.

După căderea regimului totalitar, la finele anului 1989, primele preocupări din domeniul geografiei electorale au fost de ordin teoretic, concretizate prin abordarea subiectului în cadrul unor lucrări de geografie politică, de geopolitică și în notele de curs de la facultățile de geografie. În acest sens, se amintesc contribuțiile profesorilor universitari Gr. P. Pop, I. Ianoș, C. Tălângă, A. Ilieș, R. Crețan, V. Bodocan, referiri mai recente având profesorii universitari

N. Popa, S. Costachie, R. Crețan, S. Neaguț, V. Surd, L. Pușcașu, I. Boamfă, A. Giugăl și G.I. Guțoiu.

Posibilitatea reluării contactului cu literatura de specialitate, cenzurată în perioada regimului comunist, apoi căutările unui obiect de studiu, preocupările de recuperare și înțelegere a principalelor teme ale geografiei electorale duc la apariția primelor cercetări, care au avut în atenție comportamentul electoral, studiat în funcție de factorii geografici, specifici unor structuri ale populației, și anume structura etnică și structura confesională a populației. Au apărut astfel primele trei lucrări de geografie electorală, considerate a fi lucrările de pionierat în geografia electorală românească, acestea cuprinzând informații consistente despre etniile, confesiunile și comportamentul electoral din regiunile istorico-geografice Crișana, Maramureș, Banat și Transilvania. Aceste studii, deschizătoare de drum, ca într-o „trilogie” geografică, s-au completat reciproc și aparțin următorilor geografi, proveniți de la școala de geografie clujeană: Alexandru Ilieș³ („Etnie, confesiune și comportament electoral în Crișana și Maramureș” – 1998), Remus Crețan⁴ („Etnie, confesiune și comportament electoral în Banat. Studiu geografic”-1999) și Voicu Bodocan⁵ („Etnie, confesiune și comportament local în Transilvania” - 2001).

Începând cu 1999, la Editura Universității din Oradea a apărut publicația „Revista Română de Geografie Politică”, în paginile căreia periodic se publică articole, analize și studii de geografie electorală.

În anul 2011, se finalizează și se susține teza de doctorat având ca temă „Dobrogea. Studiu de geografie electorală. (1992-2008)” de către Aurelian Giugăl⁶ (iar în baza tezei, a publicat în 2013, lucrarea „Geografia electorală a Dobrogei postcomuniste: 1992-2012”), în care face un studiu comparativ între comportamentul electoral al cetățenilor cu drept de vot din Dobrogea și comportamentul electoral de la nivel național, de-a lungul a cinci scrutine locale și generale. De asemenea, cercetările sale vizează și corelațiile dintre comportamentul electoral și, pe rând, efectul vecinătății (dat de centrele polarizatoare Constanța și Tulcea), apoi structura pe medii rural/urban și structura etnică din Dobrogea.

Șansa spre o bună evoluție a geografiei electorale românești este garantată de apariția în 2013, la Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, a unei adevărate enciclopedii de

³ Prof. univ. dr. Alexandru Ilieș este Director al Departamentului de Geografie, Turism și Amenajarea Teritoriului de la Universitatea din Oradea.

⁴ Prof. univ. dr. Remus Crețan este Coordonatorul Școlii Doctorale „Mediu Geografic și Dezvoltare Durabilă” de la Universitatea de Vest din Timișoara.

⁵ Conf. univ. dr. Voicu Bodocan este conferențiar la Facultatea de Geografie a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca.

⁶ Prof. dr. Aurelian Giugăl este profesor la Liceul Teoretic „Școala Mea” din București.

geografie electorală mondială, europeană și românească, sub semnătura lectorului universitar Ionel Boamfă⁷, numită „Geografie electorală” și de apariția „Atlasului electoral din România: 1990-2009” o lucrare colectivă, aflată sub coordonarea profesorului universitar Corneliu Iațu⁸.

În al doilea subcapitol, descrierea literaturii s-a concentrat în jurul principalelor teme de geografie electorală, aflate în preocuparea acestei cercetări, și anume: geografia votării, geografia influențelor asupra votării, geografia reprezentării și geografia sistemelor electorale. Stadiul cunoașterii acestor teme, principalele dezbateri pe marginea problematicii acestor teme ale geografiei electorale s-a dorit a fi valorificate în vederea fundamentării, racordării și contribuției prezentei cercetări la studiile de specialitate efectuate până în prezent.

În **capitolul III**, *Obiectele și metodologia cercetării de geografia votării*, sunt descrise obiectele cercetării și algoritmul metodologic aplicat în cercetarea de geografia votării.

Obiectele cercetării au fost:

1. Teritoriul circumscripțiilor electorale ale localităților din județul Arad;
2. Comportamentul electoral de stânga (centru-stânga), de dreapta (centru-dreapta) și alte tipuri de comportament electoral (regional, ecologist, tehnocratic, populist) identificate la alegerile locale din județul Arad, în perioada 1996-2012.

Poziția geografică și distribuția teritorială a circumscripțiilor electorale ale localităților județului Arad a fost precizată în funcție de cele trei mari axe geografice ale județului:

- Axa N-S, a regiunii câmpiilor (din partea de V a județului Arad);
- Axele E-V, ale :
 - Culoarului Crișului Alb, cu versanții săi;
 - Culoarului Mureșului, cu versanții săi.

S-a considerat ca fiind utilă, pentru cercetarea de geografie a votării, urmărirea distribuției comportamentului electoral și în funcție de aceste importante regiuni geografice ale județului Arad, pentru a putea surprinde eventualele diferențe în manifestarea teritorială a

⁷ Lector univ. dr. Ionel Boamfă este lector la Facultatea de Geografie și Geologie a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.

⁸ Prof. univ.dr. Corneliu Iațu este decanul Facultății de Geografie și Geologie a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași și a coordonat colectivul format din următorii coautori: Ionel Boamfă, Ciprian Alupului, Sebastian Năstăsută, Silviu-Petru Grecu, Romeo Asiminei, Raluca Ioana Horea-Șerban, Voicu Bodocan, Aurelian Giugăl și Cătălin Timofciuc.

comportamentului electoral și pentru aprofundarea cercetării, în cadrul unui studiu de geografia influențelor asupra votării.

Se poate accepta că, din punct de vedere geografic, circumscripțiile electorale ale județului Arad sunt entități teritoriale electorale, stabilite în conformitate cu legile electorale în vigoare, prin decizii ale instituțiilor guvernamentale, respectiv, în cazul alegerilor locale, desfășurate la nivel de județ, prin hotărâri ale Instituției Prefectului. Aceste entități teritoriale (circumscripțiile electorale ale localităților) coincid cu suprafețele și limitele unităților administrativ-teritoriale, municipală, orășenești și comunale ale județului Arad. În atribuțiile birourilor circumscripțiilor electorale intră organizarea proceselor electorale, în conformitate cu rangul circumscripției electorale, centralizarea și *oficializarea rezultatelor electorale*, practic, stabilesc comportamentul electoral al cetățenilor cu drept de vot, de pe teritoriul circumscripției electorale. Întreaga activitate electorală, de la alegerile locale este organizată și coordonată, la nivelul județului, de către un birou al circumscripției electorale județene, care centralizează și oficializează rezultatele electorale, pentru județul Arad și le comunică Biroului Electoral Central de la București. După încheierea proceselor electorale, rezultatele electorale oficiale sunt transmise Autorității Electorale Permanente. Toate circumscripțiile electorale funcționează doar în perioadele electorale stabilite prin hotărâri guvernamentale. La alegerile locale din 1996 și 2000, la nivelul județului Arad, au funcționat 75 de circumscripții electorale ale localităților. Începând cu alegerile locale din 2004, numărul circumscripțiilor electorale ale localităților a crescut la 78, prin înființarea a trei noi unități administrativ-teritoriale comunale.

În cercetarea de geografia votării, analiza comportamentului electoral s-a făcut prin prelucrarea rezultatelor electorale care evidențiază scorul, în procente, obținut de entitățile politice competitori, **prin prisma clivajului dreapta-stânga politică**. *S-au evidențiat și rezultatele electorale obținute de entitățile politice competitori, identificate ca având poziții regionale, ecologiste, tehnocratice, populiste, ori a rezultatelor obținute de candidații independenți*, toate aceste entități competitori fiind **grupate într-o singură categorie**.

Pentru studiul de geografia votării, referitor la județul Arad au fost identificate partidele, alianțele și formațiunile politice, candidații independenți și rezultatele obținute de acești competitori electorali, la alegerile locale succesive, pentru alegerea membrilor în Consiliul Județean Arad (din 1996, 2000 și 2004) și pentru alegerea președintelui Consiliului

Județean Arad (din 2008 și 2012). În funcție de ideologiile și programele lor politice, competitorii electorali au fost grupați în următoarele categorii :

- **partide (alianțe, formațiuni) politice de stânga (centru-stânga);**
- **partide (alianțe, formațiuni) politice de dreapta (centru-dreapta);**
- **partide (alianțe, formațiuni) politice regionale, ecologiste, tehnocratice, populiste,**
la care se adaugă și **candidații independenți**

Prezența la vot, ca latură importantă a comportamentului electoral studiat a fost calculată procentual, din numărul total al cetățenilor cu drept de vot, înscriși în lisele electorale, dintr-o circumscripție electorală și a **arătat interesul alegătorilor față de ofertele competitorilor electorali**. O bună *prezență la vot*, în circumscripțiile electorale, dă un plus de valoare cercetării de geografia votării.

În perioada 1996-2012, în județul Arad, la distribuția teritorială și manifestarea în timp a comportamentului electoral de stânga (centru-stânga), de dreapta (centru-dreapta) și a altor tipuri de comportament electoral (regional, ecologist, tehnocratic, populist) au contribuit, prin participarea la procesele electorale, selectate pentru studiu, un număr de **108 competitori electorali** (partide politice, alianțe politice/electorale, formațiuni politice și candidați independenți, respectiv, **23**, în 1996, **38**, în 2000, **22**, în 2004, **12**, în 2008 și **13**, în 2012).

Latura cantitativă a cercetării de geografia votării a fost asigurată de colectarea, înregistrarea, prelucrarea și analiza datelor, prezentarea acestora sub formă de tabele, diagrame, grafice, cartograme și cartodiagrame iar **latura calitativă** a fost asigurată, la rândul ei, de prelucrarea, analiza și interpretarea rezultatelor, de gândirea intuitivă, prin evidențierea, pe măsura aprofundării analizei, a unor noi caracteristici ale comportamentului electoral studiat și a unor situații comparative, corelative între tipurile de comportament electoral, identificate în circumscripțiile electorale și în principalele regiuni geografice ale județului Arad.

Împletirea cercetării cantitative cu cea de tip calitativ a permis prelucrarea precisă a bazei de date electorale, verificarea ipotezelor, testarea modelului de studiu, o bună analiză și interpretare a rezultatelor, atingerea scopului și raportarea la obiectivele cercetării. De asemenea, a fost posibilă emiterea de aprecieri, de idei care *au deschis calea aprofundării studiului* spre altă direcție de cercetare a comportamentului electoral, respectiv spre geografia influențelor geografice asupra votării, luându-se în considerare posibilități de influențare a comportamentului electoral de către unii factori geografici care acționează în spațiul geografic al județului Arad.

Pentru o bună înțelegere a limitării câmpului cercetării de geografia votării au fost menționate mai multe argumente. Astfel, datele electorale de intrare s-au selectat într-un mod

în care influențele „centrului” politic asupra comportamentului electoral să fie trecute într-un plan secundar, pentru a se da posibilitatea evidențierii unui comportament electoral mai mult legat de realitățile geografice locale și mai mult dependent de un mental politic colectiv, cât mai puțin influențat de gravitația unui „centru” politic, dinamic și transideologic.

S-a plecat de la premisa că mentalul politic colectiv va putea și în viitor să discearnă corect clivajul politic „stânga – dreapta”, cu toate anomaliile de pe scena politică românească. Toate cuceririle tehnice de comunicare și de manipulare nu pot înlocui – sau pot înlocui mai greu – fundamentele politice transmise electoratului, din generație în generație. Electorul, indiferent dacă este școlit sau nu, simte „genetica” ideologiilor politice potrivită pentru destinul său, atunci când ia hotărârea de a se comporta electoral într-un fel sau altul. Această premisă stă la baza acestei cercetări de geografie a votării, iar rezultatele electorale care confirmă un anumit tip de comportament electoral sunt selectate doar pentru partidele percepute de alegători ca fiind „de stânga” ori „de dreapta” politică.

În cadrul studiului de geografia votării, s-a optat pentru folosirea ca date de intrare a rezultatelor electorale care s-au înregistrat la alegerile locale desfășurate în perioada 1996-2012 pentru alegerea membrilor (1996,2000,2004) și a președintelui Consiliului Județean Arad (2008,2012), alegeri desfășurate în sistemul de vot majoritar, în circumscripțiile electorale ale județului Arad (de la comune, orașe și municipiul Arad). Motivele alegerii acestui tip de scrutin și pentru această funcție au fost următoarele:

- Alegerile pentru funcțiile de membru și de președinte al consiliului județean se desfășoară concomitent cu alegerile pentru funcțiile de primar sau de consilieri locali când *interesul* pentru alegeri al cetățenilor cu drept de vot este cel mai mare, *prezența la vot* este, la fel, cea mai mare dintre toate tipurile de alegeri, iar rezultatele cercetării sunt mai aproape de realitate;
- Se avantajează cercetarea care dorește să identifice un comportament electoral „de stânga” sau „de dreapta”, deoarece candidații la funcția de membru și de președinte al consiliului județean *sunt propuși de filialele județene ale partidelor politice* (nu de cele locale din localități) – drept urmare, aceștia nu sunt așa de bine cunoscuți de către votanți, care preferă să voteze mai degrabă partidele politice care-i susțin pe acei candidați;
- La alegerile locale din 2008 și 2012, s-a introdus *sistemul candidaturii uninominale* din partea partidelor politice, pentru alegerea președintelui consiliului județean, ceea ce a

determinat o prezență la vot mai mare decât în cazul când președintele consiliului județean era ales în sistemul votului pe listă de candidați. Drept urmare, pentru cercetare a fost selectat acest tip de alegeri, pentru 2008 și 2012.

- La alegerile locale pentru alegerea membrilor și președintelui consiliului județean se votează aceeași listă de candidați ori candidaturi uninominale, din partea competitorilor electorali, **în toate** circumscripțiile electorale ale județului.

Nu s-a selectat cercetarea alegerilor locale pentru funcția de primar sau pentru funcțiile de consilieri locali, deoarece aceste rezultate nu sunt relevante pentru evidențierea comportamentului electoral „de stânga” sau „de dreapta”. La aceste tipuri de alegeri candidează persoane cunoscute de votanți, iar rezultatele voturilor confirmă mai mult interese și înțelegeri locale, fără a avea garanția că s-a votat pentru „stânga” sau pentru „dreapta” politică. De asemenea, în fiecare circumscripție electorală, pe buletinele de vot, apar candidaturi diferite și un număr diferit de competitori electorali.

Alte tipuri de alegeri (parlamentare, europarlamentare, prezidențiale) înregistrează prezențe la vot sub nivelul prezenței la vot de la alegerile locale și nu au fost selectate pentru studiu.

S-a făcut și o selecție a clivajelor politice generatoare de comportament electoral, rămânând în studiu doar acelea care nu sunt contestate de analiștii politici și care poartă o amprentă spațială și geografică (structura populației pe medii – rural/urban, minoritate/majoritate – etnică sau confesională).

În contextul viitoarei regionalizări teritorial-administrative a României, se preconizează să nu se reconsidere regiunile geografice istorice și, în consecință, s-a decis ca studiul de geografie electorală să se efectueze la nivelul unui județ (respectiv județul Arad) care, probabil, va deveni o subdiviziune a unei viitoare unități administrativ-teritoriale, de rang superior.

Partea cea mai consistentă a cercetării este conținută în **capitolul IV**, *Analiza datelor electorale și interpretarea rezultatelor cercetării de geografie votării*. Rezultatele cercetării s-au obținut prin prelucrarea bazei de date electorale, de la alegerile locale pentru alegerea membrilor și a președintelui Consiliului Județean Arad, desfășurate în perioada 1996-2012, având la bază aplicarea unei metodologii proprii de cercetare. Au fost întocmite fișe de lucru - sinteză care au reunit rezultatele prelucrării bazei de date electorale de la acest tip de alegeri, constituită din procesele verbale de consemnare a rezultatelor electorale finale care au provenit de la 1888 de secții de votare, 384 de circumscripții electorale (orășenești și comunale) și de la

5 circumscripții electorale județene care au funcționat în perioada 1996-2012. Acestea au oficializat 955424 de voturi valabil exprimate, pentru un număr de 108 competitori electorali (alianțe, partide, formațiuni politice și candidați independenți). Prima etapă de prelucrare a bazei de date electorale s-a finalizat prin întocmirea fișelor de lucru - sinteză pentru 78 de circumscripții electorale ale localităților și o circumscripție electorală județeană (anexe atașate separat de corpul tezei), după consultarea a 1920 de tabele statistice electorale.

Într-o a doua etapă de prelucrare a datelor, baza de date electorale reunită, conform cerințelor studiului, a fost analizată secvențial, pe fiecare din cele cinci procese electorale și longitudinal, urmărindu-se manifestarea în timp (în perioada 1996-2012) a comportamentului electoral vizat, fișa de lucru - sinteză devenind, astfel, propriul instrument de cercetare. Drept urmare, s-a evitat lucrul cu eșantioane reprezentative de date statistice electorale, deoarece aceste fișe de lucru au cuprins în conținutul lor prelucrarea unei baze de date electorale completă.

Sinteza rezultatelor cercetării de geografia votării s-a concretizat în realizarea de 51 de tabele statistice și 60 de diagrame, grafice, cartograme și cartodiagrame, redând cât mai exact posibil atributele comportamentului electoral din fiecare circumscripție electorală a județului.

Latura calitativă a studiului a fost asigurată de cercetarea manifestării în timp a trei tipuri de comportament electoral (de stânga/centru-stânga, de dreapta/centru-dreapta, alte tipuri – regional, ecologist, tehnocratic, populist), rezultând astfel un profil de comportament electoral pentru fiecare circumscripție electorală și pentru fiecare regiune geografică a județului, dintre cele studiate (regiunea Câmpiei de Vest, Culoarul Crișului Alb și Culoarul Mureșului), aceste profile fiind supuse și unei analize comparative.

Interpretarea rezultatelor s-a făcut treptat, pe măsura verificării ipotezelor. S-a recurs la diferite criterii de categorisire a rezultatelor cercetării și s-a evidențiat atât diversitatea, cât și distribuția teritorială a comportamentului electoral. Prin analiza longitudinală comparativă a potențialelor celor trei tipuri de comportament electoral, s-a putut estima un trend al manifestării, pe 2016, a comportamentului electoral, îndeplinindu-se scopul cercetării, acela de a găsi un model de studiu predictibil. Sinteza rezultatelor cercetării, concretizate în cartogramele și cartodiagramele electorale, și-a adus contribuția la evidențierea unor caracteristici și capacități ale comportamentului electoral, la emiterea de aprecieri și la găsirea

de noi semnificații cu privire la existența unor profile electorale specifice pentru regiunea Câmpiei de Vest, Culoarul Crișului Alb și pentru Culoarul Mureșului.

În **capitolul V**, *Teoretizări și valorificări științifice*, se argumentează verificarea prin acest studiu de geografia votării a modelului sistemic al geografiei electorale, conceput de Peter J. Taylor. De asemenea, se propune, pe baza interpretării rezultatelor cercetării, o posibilă acceptare a unei limite dintre un studiu de *geografia votării* și unul de *geografia influențelor asupra votării* ca fiind limita dintre o cercetare care constată o regulă a manifestării unui comportament electoral într-un teritoriu geografic și o cercetare care aprofundează cunoașterea excepțiilor de la acea regulă. Astfel s- ar putea demonstra, pe de o parte, strânsa legătură dintre cele două tipuri de cercetare, iar pe de altă parte, faptul că depind una de alta, în sensul că o cercetare de *geografia votării* asigură fundamentul argumentării statistice, grafice și cartografice pentru ce poate fi demonstrat într-o ulterioară cercetare de *geografia influențelor asupra votării*. Este posibil ca, înțelegând mai bine, cu precauțiile necesare, limita și raporturile dintre studiile de *geografia votării* și cele de *geografia influențelor asupra votării*, să existe o mai bună conturare a definirii celor două teme majore ale geografiei electorale.

Tot pe baza interpretării rezultatelor cercetării, a problemelor care au apărut în verificarea ipotezelor și a modelului sistemic al geografiei electorale se insistă la o mai bună înțelegere a obiectului de studiu a geografiei electorale. În prezent, se constată că studiile de geografie electorală tind să ajungă în câmpurile de cercetare ale științelor apropiate relațional, ca sociologia și politologia. Conturul neclar al unui obiect de studiu, specific geografiei electorale, și lipsa unui număr suficient de termeni tehnici proprii se constituie în posibile motive ale orientării cercetărilor de *geografia votării* și a celor de *geografia influențelor asupra votării* spre limitele domeniului geografiei electorale, unde se simte, din ce în ce mai mult, gravitația altor științe și tentația verificării unor ipoteze care au prea puțină legătură cu geografia, în general. În consecință, așa cum, în prezenta cercetare, datorită prelucrării unui volum foarte mare de date electorale, a apărut necesitatea întocmirii propriului instrument al cercetării (fișa de lucru-sinteză), tot așa, datorită verificării modelului sistemic al geografiei electorale (prin prezentul studiu), a apărut necesitatea reevaluării și propunerii unui obiect de studiu care să poată rezolva problema coeziunii unor cercetări specifice temelor geografiei electorale (cuprinse în modelul sistemic al lui P.J. Taylor), cercetări care să poată fi cuprinse într-un **studiu integrat de geografie electorală**. O condiție importantă ar fi acceptarea unei viziuni holistice asupra funcționalității acestui propus **obiect de studiu** propriu geografiei electorale și denumit „*unitatea geografică electorală*” (Figura 1), caz în care studiile integrate

de geografie electorală ar putea cuprinde cercetări specifice INPUT-ului, THROUGHPUT-ului și OUTPUT-ului modelului sistemic al geografiei electorale conceput de P.J. Taylor.

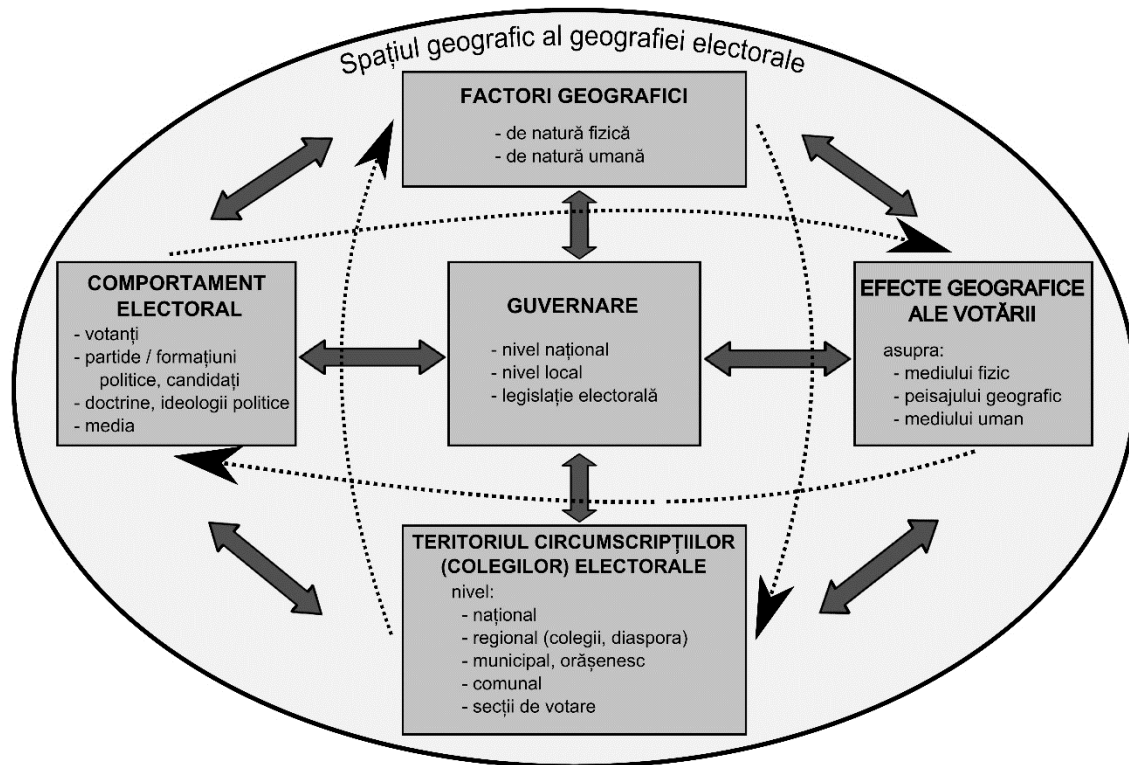

Figura 1 - Unitatea geografică electorală – schema funcțională

În cadrul *unității geografice electorale*, elementul central îl constituie **guvernarea centrală și locală**, deoarece au calitatea de organizatoare ale oricărui proces electoral. **Comportamentul electoral** se analizează tot prin prisma rezultatelor electorale obținute de diferite tipuri de comportament electoral, deosebirea față de alte abordări ale obiectului de studiu apărând în ceea ce privește analiza **circumscripțiilor electorale** care, în viziunea *unității geografice electorale*, nu sunt percepute ca simple teritorii administrative în care se cuantifică și se oficializează rezultate electorale, ci sunt considerate spații geografice în care, pe lângă desfășurarea activităților electorale precizate, sunt prezenți și se manifestă o mulțime de **factori geografici** cu anvergură spațială (elemente, structuri, fenomene, procese), care pot influența opțiunile electorale.

Într-o accepțiune sistemică și funcțională, o *unitate geografică electorală* ar putea fi un sistem care cuprinde un suport terestru, delimitat administrativ, denumit circumscripție electorală, pe care se desfășoară procese electorale, în urma cărora se cuantifică și se oficializează un comportament electoral specific, precum și un spațiu geografic integrator, în care se manifestă factori geografici (elemente, structuri, fenomene, procese) cu potențial de influențare asupra opțiunilor electorale ale cetățenilor cu drept de vot.

Se consideră că acest obiect de studiu, bine conturat, va permite o mai bună conexiune și complementaritate, mai ales între cercetările de *geografia votării* și cele de *geografia influențelor asupra votării*. Chiar și studiile de *geografia reprezentării* ori cele de *geografia sistemelor electorale*, care analizează circumscripții electorale, structuri ale populației, de la nivel local la cel național, pot apela la acest obiect de studiu. De asemenea, stabilirea unor unități geografice electorale elementare și asamblarea lor, după diferite formule regionale, în funcție de cerințe, va asigura stabilitatea în timp a cercetărilor de geografie electorală, indiferent de modificările legislative, pentru reorganizarea actualelor unități administrativ-teritoriale.

Concluzii

Acest studiu de geografie votării este o cercetare exploratorie, retrospectivă, cantitativ-calitativă, tematică și comparativă, în care latura cantitativă a fost asigurată de corelații de tip exploratorii, de comparații între rezultate ale cercetării și în care a dominat strategia inductivă.

Cunoașterea a cât mai multe aspecte legate de manifestarea comportamentului electoral, la tipul de alegeri locale și în perioada de timp selectate pentru cercetare, a distribuției teritoriale a acestuia și a unor aspecte legate de identificarea unor posibilități geografice de influențare a opțiunii electorale, s-au constituit în obiectivul general și în cele specifice ale studiului de geografie votării. Se consideră că la atingerea acestor obiective au contribuit amploarea cercetării cantitative, care a fost abordată din multe perspective pentru a se putea verifica ipotezele și pentru a se putea îndeplini scopul studiului; de asemenea, aplicarea unei metodologii preponderent geografice de cercetare, cu respectarea rigorilor științifice; apoi, emiterea de aprecieri corecte (bazată și pe experiența personală dobândită prin participare directă la patru din cele cinci procese electorale studiate) care au vizat găsirea de corelații, posibilități și semnificații relevante pentru cercetare și, nu în ultimul rând, menținerea unei linii coerente a cercetării de geografie votării și evitarea speculațiilor științifice inutile.

O notă de originalitate este dată de verificarea unui model sistemic al geografiei electorale, conceput de Peter J. Taylor (1993). Din aproape în aproape, s-au parcurs pașii unei cercetări de geografia votării, componentă aparținând INPUT-ului modelului sistemic care, la final, se poate afirma că a devenit baza argumentativă, prin direcțiile de studiu deschise, pentru aprofundarea cercetării în cadrul altei teme majore a geografiei electorale, și anume într-o cercetare de geografia influențelor asupra votării, dovedită, prin acest studiu, a fi strâns legată de o cercetare de geografia votării. Se aduce, astfel, o contribuție la dezbaterile privind clarificarea unei limite între geografia votării și geografia influențelor asupra votării, această cercetare demonstrând o limită mai bine conturată între cele două tipuri de cercetări, în sensul că un studiu de geografia votării foarte bine parcurs, prin excepțiile de la mediile valorice ale cercetării, deschide calea aprofundării cercetării printr-un studiu de geografia influențelor asupra votării. Astfel, se poate confirma faptul că cele două tipuri de cercetări geografice electorale aparțin INPUT-ului modelului sistemic al lui P.J. Taylor.

Una din dilemele acestei cercetări a fost posibilitatea includerii, alături de cercetarea de geografia votării, a unor cercetări aparținând geografiei influențelor asupra votării, geografiei reprezentării, ori studii privind efectele geografice ale votării specifice județului Arad, completându-se astfel verificarea modelului sistemic al geografiei electorale, așa cum inițial se intenționa. Impedimentul acestui demers a apărut la alăturarea altor baze de date la cea existentă (de geografia votării), datorită lipsei unui punct de sprijin comun sau a unei legături comune, care să conecteze baze de date diferite într-un studiu coerent. Drept urmare, s-a preferat ca, în lipsa unei vaste experiențe în cercetare, să se analizeze baza de date electorale a cercetării de geografia votării din cât mai multe perspective, până se va găsi o soluție de rezolvare a dilemei. Astfel, după efectuarea cercetării de geografia votării care a conturat o limită între acest tip de cercetare și cea de geografia influențelor asupra votării, a apărut ideea găsirii unei platforme comune între componentele modelului sistemic al lui P.J. Taylor, prin revenirea la originile definirii obiectului de studiu al geografiei electorale. După părerea lui Silviu Neguț, există o dificultate și în prezent în a percepe cu claritate obiectul geografiei electorale, datorită existenței a mai multor definiții, în funcție de cum sunt abordate principalele teme de geografie electorală. Dificultatea are la bază faptul că, până la începutul anilor '90, geografia electorală nu a avut un obiect de studiu în România, așa cum a consemnat Alexandru Ilieș. Drept urmare, pentru a se putea da o soluție la dilema acestei cercetări s-a propus, ca un prim pas și ca o valorificare științifică a cercetării, acceptarea unui obiect de studiu comun pentru cele trei componente ale modelului sistemic al geografiei electorale, în care

circumscripția electorală să fie văzută nu ca un simplu teritoriu pe care se desfășoară procese electorale și care cuantifică și oficializează opțiuni electorale, ci ca pe un spațiu geografic în care, pe lângă activitățile electorale oficiale ale circumscripției electorale, sunt prezenți și se manifestă factori geografici fizici și umani, cu anvergură spațială (elemente, structuri, fenomene, procese), care au un potențial de influențare a opțiunii electorale. Este posibil ca, prin acceptarea unui astfel de obiect de studiu funcțional, abordat printr-o viziune holistică, să apară un nou liant între componentele modelului sistemic al geografiei electorale (P.J. Taylor), care să-i asigure și un bun feedback. Cu un astfel de obiect de studiu acceptat, care reconsideră circumscripția electorală ca fiind un spațiu geografic, s-ar putea găsi și soluția identificării unui numitor comun pentru prelucrarea de baze de date ce privesc procese electorale, factori geografici de natură umană sau fizică, fiecare având unități de măsurare diferite, deschizându-se astfel calea efectuării unor cercetări integrate de geografie electorală, în care să coexiste cercetări și studii de caz de geografie a votării, a influențelor asupra votării, a reprezentării și pentru identificarea efectelor geografice ale votării. În aceste condiții, este posibil ca o lucrare de geografie electorală integrată să ofere și variante alternative la cercetările actuale care tind, tot mai mult, să ajungă în câmpurile de cercetare ale sociologiei și politologiei. Prin sesizarea excepțiilor de la media valorilor comportamentului electoral (identificabile în urma unei cercetări de geografie a votării corecte, riguros întocmite și inspirate), se pot reorienta cercetările de geografie electorală spre identificarea altor factori geografici cu potențial de influențare asupra opțiunilor electorale, alături de studierea structurilor populației, foarte bine cercetate, din anii '90 până în prezent. Deja, unele probleme legate de protecția mediului geografic „bat” la ușa secțiilor de votare (cazul Roșia Montană) și nu va mai dura mult timp până când stimularea eroziunii solurilor, reducerea biodiversității, viiturile, defrișările masive de păduri, degradarea solurilor fertile prin suprapășunat, suprachimizarea agriculturii și exploatarea de balastieră, ori alte hazarde provocate de activitatea antropică vor „cântări” mai mult în urnele de votare.

Posibilitatea identificării mai rapide a acestor influențe geografice asupra votării, făcând apel la un obiect de studiu comun, bine conturat și holistic, va putea da un nou impuls cercetărilor de geografie electorală, prin efectuarea de studii integrate, cu o valoare geografică adăugată mai mare, mai atractive pentru geografi, în care vor putea coexista deopotrivă studii de geografie a votării, geografie influențelor asupra votării, precum și cele de geografie reprezentării, ori cele care cercetează efectele geografice ale votării. În consecință, se va putea

verifica printr-o singură cercetare de geografie electorală întregul model sistemic al geografiei electorale conceput de Peter J. Taylor.

Un alt element de originalitate constă în cercetarea comportamentului electoral în funcție de clivajul stânga/dreapta politică, rezultând două obiecte ale cercetării din spectrul politic generat de acest clivaj (comportamentul electoral de stânga/centru-stânga și de dreapta/centru-dreapta), un al treilea obiect al cercetării fiind rezultat din suma celorlalte tipuri de comportamente electorale, situate în afara spectrului stânga/dreapta politică și identificate în cele cinci procese electorale desfășurate în județul Arad (regional, ecologist, tehnocratic și populist). Prin această selectare a obiectelor cercetării, s-a putut contabiliza și prelucra fiecare vot acordat competitorilor electorali în cele cinci procese electorale, dintr-o bază de date electorale completă.

S-a optat, nu întâmplător, pentru cercetarea rezultatelor electorale care s-au obținut la alegerile locale pentru alegerea membrilor și președintelui Consiliului Județean Arad, deoarece la acest tip de alegeri se votează aceeași listă de candidați la toate circumscripțiile electorale din județ, se votează în general ideologia politică, partidul, prezența la vot este cea mai mare dintre toate tipurile de alegeri, iar acest tip de alegeri reflectă mai mult realitățile politice locale. Prin această îndelung cumpănită selecție a ce fel de comportament electoral să se cerceteze și la ce tip de alegeri electorale, s-a urmărit ca rezultatele cercetării să capete cea mai mare consistență și valoare științifică.

Opțiunea ca cercetarea de geografia votării să fie efectuată la nivelul unității administrativ-teritoriale de tip județ a fost hotărâtă ca urmare a nevoii de încadrare în resursa de timp, condiționată de normele noului sistem de studii doctorale, iar originalitatea a constat în selecția tipului de alegeri menționat.

Modelul de studiu propus a dovedit că poate furniza estimări ale unui trend de comportament electoral, la nivelul circumscripțiilor electorale, regiunilor geografice și județului, remarcă diferențe de comportament electoral între principalele regiuni geografice ale județului Arad (regiunea Câmpiei de Vest, Culoarul Crișului Alb și Culoarul Mureșului) și evidențiază diferențe destul de mari ale ponderilor medii, calculate pentru prezența la vot între jumătatea de nord și jumătatea de sud a județului. Cunoscând aspectul istorico-geografic specific județului Arad, care cuprinde teritorii din regiunile istorice Crișana și Banat și comparând rezultatele cercetării de geografia votării, care indică diferențe evidente de comportament electoral între aceste teritorii, se confirmă că studiile de geografie electorală

efectuate de către A. Ilieș, R. Crețan, V. Bodocan și A. Giugăl la nivelul regiunilor istorice Crișana-Maramureș, Banat, Transilvania și Dobrogea sunt de actualitate, iar continuarea acestor studii pentru Moldova, Bucovina, Oltenia și Muntenia ar fi o necesitate. Soluția oferită de această cercetare de geografia votării efectuată la nivelul unității administrativ-teritoriale de tip județ oferă posibilitatea racordării cercetărilor de geografie electorală în cadrul actualelor regiuni de dezvoltare economică, sau în cadrul unor viitoare unități administrativ-teritoriale, mai mari ca suprafață, ca urmare a unor posibile reorganizări administrativ-teritoriale, cu condiția menținerii județului în limitele actuale, ca subunitate administrativ-teritorială.

Una dintre premisele care au stat la baza formulării temei de geografia votării a fost aceea ca studiul să fie util tuturor celor interesați de comportamentul electoral manifestat la alegerile locale din județul Arad, oferind mai mult decât clasamente electorale utile competitorilor electorali. Aceste rezultate ale cercetării pot fi utilizate deopotrivă de geografi, sociologi, politologi, competitori electorali, jurnaliști, analiști politici și alți cetățeni interesați deoarece, prin analiza secvențială a proceselor electorale în cele două etape de prelucrare a bazei de date electorale, s-au întocmit 79 de fișe de lucru-sinteză, din care se poate afla rapid, pentru fiecare tip de comportament electoral analizat, care competitor electoral, când și ce rezultate electorale a obținut, iar prin studiul materialului cartografic se poate afla, la fel de rapid, localizarea geografică, adică unde și în care circumscripție electorală s-au obținut acele rezultate electorale. De asemenea, rezultatele cercetării pot fi complementare studiilor de sociologie ori politologie pentru județul Arad, deoarece prin analiza comparativ-longitudinală a potențialelor electorale ale tipurilor de comportament electoral și a ponderilor medii ce privesc prezența la vot, s-a putut estima un trend de manifestare ulterioară a fiecărui tip de comportament electoral analizat și localizat cartografic, pe circumscripții electorale.

Valorificarea științifică a studiului de geografia votării, care a adus precizări suplimentare la raporturile dintre cercetările de geografia votării și geografia influențelor asupra votării și propunerea unui obiect de studiu al geografiei electorale, comun, holistic și adaptat la modelul sistemic al geografiei electorale (P.J. Taylor), pot aduce bune argumente pentru realizarea de către geografi a unor studii integrate de geografie electorală, în care analiza opțiunii electorale poate fi făcută în același studiu, pentru același teritoriu și spațiu geografic, prin cercetări prealabile de geografia votării, care pot oferi cele mai bune date de intrare și argumente pentru aprofundarea studiului în cadrul unor cercetări de geografia influențelor asupra votării. Acestor cercetări li se pot alătura studii de caz ale unor abuzuri electorale ori ale unor efecte geografice apărute în urma votării.

Rezultatele acestei cercetări de geografia votării și posibilitățile apărute ca urmare a valorificării științifice a acestor rezultate induc și recomandă aprofundarea studiului, în vederea descoperirii unor factori geografici cu potențial de influențare a opțiunii electorale care s-au manifestat în spațiul geografic al circumscripțiilor electorale din județul Arad, în perioada 1996-2012. Ar fi interesant de aflat de ce, în 0,13% din teritoriul circumscripțiilor electorale ale județului, comportamentul electoral regional, ecologist, tehnocratic și populist nu s-a manifestat ori de ce această categorie de comportamente electorale nu are capacitatea de a obține poziții electorale dominante în Culoarul Crișului Alb și în Culoarul Mureșului. De asemenea, ar fi util de aflat care este factorul geografic care a influențat comportamentul electoral în circumscripțiile electorale din regiunea Câmpiei de Vest, unde comportamentul electoral regional, ecologist, tehnocratic, populist a obținut poziții electorale dominante și de ce acest tip de comportament electoral prezintă o scădere consistentă de potențial electoral, după 2008.

O altă direcție de studiu vizează comportamentul electoral, pe mediile de viață rural/urban. Conform rezultatelor studiului de geografia votării, în județul Arad nu sunt diferențe semnificative de opțiuni electorale între mediul de viață rural și cel urban, ceea ce necesită o explicație. Diferențe vizibile apar doar în cazul analizei cartografice a ponderii medii a prezenței la vot, care evidențiază o influență exercitată de municipiul Arad, influență care poate fi explicată prin efectul vecinătății (*the neighbourhood effect*). În acest context, ținând seama că în 2008 și 2012 s-au organizat alegeri uninominale pentru alegerea președintelui Consiliului Județean Arad și, drept urmare, au existat candidaturi individuale pentru această funcție, se poate verifica și acțiunea efectului prietenilor și al vecinilor (*the friends and neighbours effect*).

Rezultatele cercetării de geografia votării au consemnat, la nivelul județului Arad, o pondere de 66,65% a volatilității comportamentului electoral și realitatea că, în general, această volatilitate crescută este puternic influențată de centrul politic național. S-a mai constatat că 61,53% din ponderea volatilității comportamentului electoral aparține manifestării comportamentului electoral de stânga/centru-stânga și al celui de dreapta/centru-dreapta care își împart, de fapt, un bazin electoral comun. Totuși, prin analiza fiecărui tip de comportament electoral, s-au constatat diferențieri de manifestare ale acestora, la nivelul principalelor regiuni geografice ale județului Arad. Astfel, în timp ce în regiunea Câmpiei de Vest există un comportament electoral echilibrat, între cele trei tipuri de comportament electoral studiate, în Culoarul Crișului Alb predomină componenta de dreapta/centru-dreapta, iar în Culoarul

Mureșului cea de stânga/centru-stânga. De asemenea, în cadrul culoarelor de vale ale Crișului Alb și Mureșului apar arii compacte în care se manifestă constant componenta de comportament electoral concurentă celei dominante, respectiv de stânga/centru-stânga în Culoarul Crișului Alb și de dreapta/centru-dreapta, în Culoarul Mureșului, ceea ce merită investigat.

Pe acest fond al diferențelor regionale de comportament electoral, între principalele regiuni geografice ale județului Arad, la care se adaugă și diferența evidentă de intensitate între ponderea medie a prezenței la vot înregistrate în jumătatea nordică și cea înregistrată în jumătatea sudică a județului Arad, și mai interesante și atractive ar fi continuarea cercetărilor profesorilor universitari Ilieș Alexandru și Remus Crețan, pentru teritoriile din județul Arad care au aparținut, în trecut, regiunilor istorice Banat și Crișana, cu extinderea acestor cercetări și în regiunile limitrofe ale județului Arad care aparțin acum nordului județului Timiș și sudului județului Bihor. Este, de asemenea, posibil ca, pe baza unei mai bune înțelegeri a conceptului de „țară” și a unei geografii a mentalităților, din studiile profesorilor universitari Ilieș Alexandru, Nicolae Popa și Pompei Cocean să fie mai bine înțeleasă diferența de opțiuni electorale între Culoarul Mureșului și Culoarul Crișului Alb, ultimul incluzând regiunea numită de istorici și geografi „Țara Zarandului”.

Nu în ultimul rând, în afara direcțiilor de studiu precizate, specifice unei geografii a influențelor asupra votării, într-un viitor studiu integrat de geografie electorală și-ar mai avea locul cuvenit o analiză a primei delimitări a colegiilor din județul Arad, pentru alegerea membrilor în Camera Deputaților și a Senatului, stabilită în anul 2008 de Parlamentul României și un studiu de caz care să analizeze efectele geografice pozitive și negative ale votării, identificabile la nivelul județului Arad, cum ar fi conexiunea autostrăzii M43 din Ungaria cu autostrada A1 din România, în zona Nădlac. Această conexiune a fost posibilă datorită puternicei influențe exercitate de puterea politică locală, instalată în urma votului popular din 2004 și compatibilă cu puterea politică națională. Se cunoaște faptul că în anii '90 se preconiza faptul ca această conexiune a autostrăzilor dintre cele două țări să fie făcută în zona Borș, din județul Bihor.

Bibliografie selectivă

1. Ancuța, Cătălina, (2008), *Studiul geografic al disparităților teritoriale din Banatul românesc*, Ed. Mirton, Timișoara.
2. Archer, J. C. (2005), *Historical Atlas of U.S. Presidential Elections, 1788-2004*, CQ Press, New York.
3. Atanasiu, G. (2001), *Managementul unei teze de doctorat*, Ed. Sedona, Timișoara.
4. Boamfă, I. (2013), *Geografie electorală*, Ed. Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași.
5. Bodocan, V. (1996), *Comportament electoral urban în municipiul Cluj Napoca*, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai*, Nr. 1, Cluj-Napoca.
6. Bodocan, V. (1997), *Geografie politică*, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.
7. Bodocan, V. (2001), *Etnie, confesiune și comportament electoral în Transilvania*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.
8. Bioteau E., Popa N., (2004), *Pluriconfessionnalité et recompositions urbaines, le difficile équilibre. Réflexions sur l'Ouest roumain: Timișoara, Arad et Satu Mare*. În rev. „Les Annales de la recherche urbaine”, nr. 96, octombrie, Ed. METATTM, Paris (pp. 63-72).
9. Costachie S., (2008), *Geografie politică*, Ed. Universității din București, București.
10. Costiniu, F., Șerban, P.D., (2000), *Aspecte ale evoluției sistemului electoral în România*, Regia Autonomă Monitorul Oficial, București.
11. Crețan, R. (1999), *Etnie, confesiune și comportament electoral în Banat. Studiu geografic*, Tipografia Universității de Vest, Timișoara.
12. Crețan, R. (1999), *Changing in Voting Patterns for the presidential elections of 1990-1996*, în *Geographical Essays on the Romanian Banat*, vol. I (ed. by D. Turnock), Leicester, Anglia, pp. 206-212.
13. Crețan, R. (1999), *The electoral behaviour of Banat population at the Romanian local and general elections in the period 1990-1996*, în "Hatarok es regiok. Nemzetkozi Foldrajzi Tudomanyos Konferencia" (ed. Szonokyne Ancsin Gabriella), noiembrie 29-30, Szeged, Ungaria, pp. 433-439.
14. Cretan, R. (1999), *Corelații geografice actuale între etnie, religie și comportament electoral*, în *Revista Română de Geografie Politică*, an. I, nr. 1, Ed. Universității din Oradea, Oradea, pp. 50-58.

15. Crețan, R. (2006), *From the need of change to surprise: the electoral behaviour of population at the presidential elections in the Banat region (1990-2004)*, Revista Română de Geografie Politică, VII, nr. 2, pp. 58-66
16. Crețan, R., (2006), *Etnie, confesiune și opțiune electorală în Banat. Structuri teritoriale, tradiție, actualitate*, Editie revizuită și adăugită, Ed. Universității de Vest (colecția Terra), Timișoara (265 p).
17. Cretan, R., Ilies, Al. (2000), *The Germans from Banat and southern Crisana*, Revista Româna de Geografie Politică, 2 (1), pp. 15-36.
18. Cretan, R., (1999), *Banatul, spațiu de continuitate a elementului etnic românesc*, în Revista Geografică, tom VI, serie noua, Bucuresti, pp. 45-49.
19. Cox, K.R. (1969), *The Voting Decision in a Spatial Context*, în *Progress in Geography*, 1, London.
20. Donisă, I. (1977), *Bazele teoretice și metodologice ale geografiei*, Ed. Didactică și Pedagogică, București.
21. Enăchescu, C. (2005), *Tratat de teoria cercetării științifice*, Ed. Polirom, Iași.
22. Giblin, Beatrice (1989), *Les géographes, les elections et la sociologie électorale*, in *Etudes Normandes*, No. 2, Mont-Saint-Aignan.
23. Giugăl, A. (2013), *Geografia electorală a Dobrogei postcomuniste: 1992 – 2012*, Ed. Fundației pentru studii europene, Cluj-Napoca.
24. Giugăl, A., Johnston R., Constantinescu, Șt., (2011), *Democratic Musical Chairs? Romania's Post-1989 Electoral Geography*, *Space and Polity*, 15:2, 143-161.
25. Glassner, M. I. (1993), *Political Geography*, Ed. John Willey&Sons, New York.
26. Groza, O., (2003), *Elemente de statistică geografică*, Ed. Univesității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași.
27. Guțoiu, G.I., (2014), *Realinieri partizane românești în context geographic. O explorare a geografiei procesului de substitutie între partide în Transilvania, 1996-2008*, în *Romanian political Science Review, Studia politica*, vol. XIV no. 4, Ed. Universității din București, pp. 515-538.
28. Huckfeldt, R. (1986), *Politics in Context: Assimilation and Conflict in Urban Neighbourhoods*, Agathon Press, New York.
29. Ianoș I, Tălângă C., (1993), *Some geographical remarks on the Romanian voters' options in the Parliamentary and presidential elections*, *Revue Roumaine de Geographie*, 37, pp. 3-11.

30. Ianoș I, Tălângă C., (1993), *Analiza comparativă a opțiunilor electoratului român la alegerile legislative din perioada post-comunistă*, Geographica Timisiensis,1, pp. 105-112.
31. Ianoș I., (1987), *Orașele și organizarea spațiului geografic*, Ed. Academiei RSR, București.
32. Ianoș I., Humeau J.B., (2000), *Teoria sistemelor de așezări umane*, Ed. Tehnică, București.
33. Ianoș I., Heller W. (2007), *Minorities and image of local/regional in the context of globalization. Romania as case study*, în W. Heller, J. Becker, B. Belina, W. Lindner (ed), *Ethnizität in der Globalisierung. Zum Bedeutungswandel ethnischer Kategorien in Transformationsländern Südosteuropas*, Südosteuropa-Studien, 74, p.53-70.
34. Ianoș I., (1987), *Culoarul Mureșului, harta, Mărimea și funcțiile așezărilor*, p. 427, în *Geografia României, III, Carpații Românești și depresiunea Transilvaniei*, Ed. Academiei, București.
35. Ianoș I., (2006), *Globalizarea localului și localizarea globalului*, Geo Valachia, 1, p.120-126.
36. Ianoș I., (2000), *Analiza resurselor umane, ca element de bază în dezvoltarea regională transfrontalieră româno-ungară*, Lucrările seminarului Dimitrie Cantemir, Iași, vol.19-20, p.271-286.
37. Ianoș I., (1990), *An analysis of geographical space organisation in a morphological passageway (The Mures Corridor between Deva and Lipova town)*, RRGGG, Géographie, 34, p.59-68.
38. Iașu, C., Horea-Șerban Raluca (2009), *Analysis of Primitive vote for Political Parties at the European Parliamentary Elections Held in Romania in 2007*, în *Revista Română de Geografie Politică* an XI, nr. 1, Oradea.
39. Iașu C (coord.) (2013), *Atlasul electoral al României (1990-2009)*, Ed. Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași
40. Ilieș, A. (1998), *Etnie, confesiune și comportament și electoral în Crișana și Maramureș*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca.
41. Ilieș, A. (1999), *Elemente de geografie politică*, Ed. Universității din Oradea.
42. Ilieș A., (2004), *România. Euroregiuni*, Ed. Universității din Oradea, Oradea
43. Johnston, R.J., Shelley, F.M., Taylor, P.J. (1990), *Developments in Electoral Geography*, Routledge, London.

44. Ilieș, A., (1997), *Influența modificărilor de graniță asupra structurii etnice a populației din Crișana-Maramureș sec. XX (Influences of border changes upon ethnical structure of population from Crisana-Maramures–XX Century)*, în *Studia Universitatis Babes-Bolyai*, Geographia, XLIII, 2, Cluj Napoca, pp. 163-169
45. Ilieș, A., (1998), *Comportamentul electoral al minorităților din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș la alegerile de primari din 1992 și 1996. Studiu geografic. (Electoral behavoiur of minoritiesn from Crișana-Maramureș at local election (mayors) in 1992 and 1996. Geographical Studies)*, în *Revue Roumaine de Géographie*, tom 42, București, 1998.
46. Ilieș, M., Ilieș A., (1998), *Tipologia «țărilor» de pe teritoriul României (Typology of « Lands » from Romania)*, în *Analele Universității din Oradea*, tom VIII
47. Ilieș, M., Ilieș A., (1999), *Emergența și evoluția istorică a « țărilor » de pe teritoriul României (Emergences and historical evolution of “Lands” from Romania)*, în *Revista româna de geografie politică*, year I, no.1, Oradea,
48. Ilieș. A., Pâle Luminița, Filimon C., (2000), *Țările crișene: “Țara Beiușului” și “Țara Zarandului”-particularități etnico-confesionale*, în *Revista Terra*, București, p. 17-21
49. Ilieș, A., Bodocan, V., (2001), *Political Parties Constituted on Ethnical Criterias after 1989, in the Romanian Political Life*, în *Revista Română de Geografie Politică*, Anul III, nr. 1, Oradea, p. 55-76
50. Ilieș, A., (2001), *Minorities and Elections in the Borderland Counties Councils situated in North-Western pert of Romania, after Communism Fall*, în vol. «Models of European and World Integration, Banska Bystrica, Slovacia, p.238-240
51. Johnston, R.J. (2002), *Manipulating maps and winning elections: mesuring the impact of malapportionment and gerrymandering*, in *Political Geography*, Volume 21, Elsevier, Atlanta.
52. Johnston, R., Patie, C., (2006), *Putting Voters in their place. Geography and Elections in Great Britain*, Oxford University Press, Oxford & New York.
53. Lazarsfeld, P.F., Berelson, B., Gaudet, H. (1948), *The People`s Choise: How the Voter Makes Up His Mind In Annals of the American Academy*, 178, Columbia University Press, New York..
54. Lijphart, A., (1999), *Patterns of Democracy. Goverments Forms and Performance in Thirty –Six Countries*, Yale University Press, New Haven and London.
55. Lipset, S.M., (1983), *Political man. The Social Bases of Politics*, Heinemann, London.

56. Lipset, S.M., Rokkan, S.E. (1967), *Party System and Voter Alignments: Cross National Perspectives*, The Free Press, New York.
57. Mac, I. (2000), *Geografie generală*, Ed. Europontic, Cluj-Napoca.
58. Mihăilescu, V. (1966), *Dealurile și câmpiile României*, Ed. Științifică, București.
59. Muir, R. (1981), *Modern Political Geography*, Macmillian Press, London.
60. Muir, R., Paddisson, R. (1981), *Politics Geography and Behaviour*; Methuen, London.
61. Neguț S., Cucu V., Vlad L.B., (2004), *Geopolitica României*, Ed. Transversal, Târgoviște.
62. Neguț, S. (2011), *Geografie umană*, Ed. Academiei Române, București.
63. Patie, C., Johnston, R., (2009), „*Electoral Geography*”, în Rob Kitchin, Nigel Thrift, eds., *International Encyclopedia of Human Geography*, vol. III, Elsevier, Amsterdam & Oxford, pp. 405-422.
64. Pop, P. Gr. (1992), *Romania. An Electoral Geography*, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai*, Nr. 1-2, Cluj-Napoca.
65. Pop, P. Gr, Bodocan, V. 2009, *The elections of mayors in Cluj County, Romania, in June 2008.*, *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Geographia* . 2009/ 2, pp147-154.
66. Pop, P. Gr, 2010, *The Parliamentary Elections in Romania (november 30, 2008)*, *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Geographia* . 2010/ 1, pp 223-236.
67. Popa, N., (1996), *Structuri și mentalități religioase în spațiul confesional actual al României*, în *Rev. Analele Universității de Vest din Timișoara, seria Geografie*, vol. VI (pp. 93 – 108).
68. Popa, N., Ancuța-Sârbovan Cătălina, (1999), *Ethnicity in historical perspective*, în vol. *Geographical Essays on the Romanian Banat*, vol. I, (editor David Turnock), Leicester (pp. 150 – 161).
69. Popa, N., (2000), *Identitate, teritorialitate și prestigiu cultural în spațiul geografic românesc (I)*, în vol. *A patra ediție a Conferinței Regionale de Geografie: „Regionalism și integrare: cultură, spațiu, dezvoltare”*. Timișoara, Angers, Tübingen (pp. 87-95).
70. Popa, N., Crețan, R., (2001) *Ethnicities and cultural heritage in the Romanian Banat Region*, în J. Wendt and Al. Ilies (Eds) „*Chosen problems of Political Geography in Central Europe*”, Gdansk, pp. 51-60.
71. Popa, N., (2006), *Regiunile de cooperare transfrontalieră, surse de stabilitate sau conflict?*, în *GeoPolitica, Revista de Geografie politică, Geopolitică și Geostrategie*, anul IV, nr. 20, Ed. Top Form, București (pp. 23-34),

72. Popa, N., (2010), *The Growth Poles: a Balanced Option for Decentralization and Regional Development in Romania?*, in *Revista Română de Geografie Politică*, anul XII, nr. 2 / 2010, Oradea (pp. 206-226).
73. Posea, G. (1997), *Câmpia de Vest a României (Câmpia Banato-Crișană)*, Ed. Fundației „România de Mâine”, București.
74. Prescott, J.R.V. (1972), *Political geography*, Methuen, London.
75. Săgeată, Radu (2006), *Deciziile politico-administrative și organizarea teritoriului*, Ed. TopForm, București.
76. Short, P.J. (1993), *An Introduction to Political Geography*, Routledge, London.
77. Siegfried, A., (1949), *Géographie Électorale de l'Ardèche sous la IIIe République*, A., Colin, Paris.
78. Surd, V., Pușcașu, L., Bruckner, L., (2009), Cluj-Napoca. A study in Electoral Geography. The Presidential Elections, pp. 223-234.
79. Taylor, P.J. (1993), *Political Geography of the Twentieth Century. A Global Analysis*, Belhaven Press, London.
80. Taylor, P.J., Johnston, R.J., (1979), *Geography of Elections*, Penguin Books, Harmondsworth.
81. Tudoran, P., (1983), *Țara Zarandului – Studiu geoecologic*, Ed. Academiei R.S.R., București.
82. Vandermotten, C., (1987), *Geographie politique*, Presses Universitaire de Bruxelles, Bruxelles.
83. Vandermotten, C., Medina Lockhart P., Freyar D., (2001), *Géographie éléctorale de l'Europe centre orientale, Belgeo, 1-2, ULB, Bruxelles, pp. 106-122.*
84. Velcea, Valeria, Velcea, I., Mândruț, O., (1979), *Județul Arad*, Ed. Academiei R.S.R., București.
85. Voiculescu, Sorina, Crețan, R., (2005), *Geografie culturală. Teme, evoluții și perspective*, Ed. Eurostampa, Timișoara.
86. *** (1987), *Geografia României*, vol. III, Ed. Academiei R.S.R., București.
87. *** (2009), *International Encyclopedia of Human Geography*, Elsevier, Atlanta.

WEBOGRAFIE

1. www.politicaromaneasca.ro/PoliticaRomaneasca/partide-4
2. www.europe-politique.eu/.../Mișcarea_Ecologis
3. www.e-scoala.ro/istorie/partide/sisteme.html
4. www.romania-libera.ro/.../partide/partidele-regionale .
5. www.e-scoala.ro/istorie/partide/categorii.html
6. www.scrigroup.com/.../ECOLOGIA-POLITICA-DOCTRINA
7. www.scriub.com/...politice/DREAPTA-SI-STANGA-IN-IDEOLOGIA
8. www.apd.ro/files/publicatii/familii_politice.pdf
9. www.recensamantromania.ro/
10. <http://www.monitoruljuridic.ro>
11. <https://historiaediplomaticum.wordpress.com/>
12. <http://roaep.ro/alegeri/judete/>
13. <http://partide.resurse-pentru-democratie.org/>
14. <http://tmb.ro/index.php/partide-politice>